

Управління культури Полтавської
обласної державної адміністрації

Полтавська обласна бібліотека
для юнацтва ім. Олесь Гончара

""Заповіту"" безсмертного спів""

До 170-річчя написання твору та
165-річчя від дня народження Г. П. Гладкого,
автора музики до "Заповіту" Т. Г. Шевченка

Бібліографічна пам'ятка

Упорядник :

Надія Михайлівна Требіна

""Заповіту" безсмертного спів": до 170-річчя написання твору та 165-річчя від дня народження Г. П. Гладкого, автора музики до "Заповіту" Т. Г. Шевченка : біобібліографічна пам'ятка / упорядник Н. М. Требіна; Полтавська обласна бібліотека для юнацтва ім. О. Гончара. – Полтава, 2014. – 14 с.

На полтавських шляхах гартував своє слово молодий Тарас Шевченко. Останні місяці 1845 року він безвиїзно жив на Полтавщині. Творче горіння поета було вражаючим, тут були створені поетичні шедеври, що становлять ядро циклу "Три літа". І серед них "Заповіт".

У нашому краї народилася і чудова мелодія до цього геніального вірша, яку створив музикант-самородок, полтавець Г. П. Гладкий. Пам'ятка і присвячена цим видатним людям та їхнім творінням. Висвітлюючи цю тему, упорядник не претендує на вичерпність. Для кращого сприйняття викладеного матеріалу, він згрупований у семи розділах, додається список використаної літератури. Адресований посібник вчителям, бібліотекарям, старшокласникам, широкому загалу користувачів.

З М І С Т

Розділ 1. Твір – заклик до борні	4
Розділ 2. Шедевр "родом" з Полтавщини	5
Розділ 3. "Заповіт" на крилах мелодії	6
Розділ 4. "Я із полтавського краю..."	7
Розділ 5. "На цій землі зросли мої пісні..."	8
Розділ 6. Щедрі плоди молодого таланту	9
Розділ 7. У пам'яті людській навечно.....	11
Література.....	12

Розділ 1.

Твір – заклик до борні

*Живий Тарас у правді віковій,
В піснях і слові "Заповіту"...*

А. Німенко

Наближається 170-а річниця від дня написання "Заповіту" – одного зі знакових творів у літературній спадщині Т. Г. Шевченка і загалом в українській літературі. Цьому творові судилося стати останнім акордом у його знаменитому циклі "Три літа" (1843–1845 рр.). Спливло чимало часу, але й тепер "Заповіт" сприймається як своєрідний суспільно-політичний маніфест, звернений до розуму і серця українців.

Вірш вражає досконалістю і простотою форми, стислою виразністю і яскравістю поетичного малюнка, в якому злилися в одну єдину гаму: голос, колорит і краса рідної землі. Спочатку автор умістив вірш до альбому "Три літа" без назви. Але, переглядаючи рукописний збірник "Стихотворения Т. Шевченко" укладений І. М. Лазаревським (1836–1867), автор занотував початкову назву як "Завіщаніє".

Вперше твір було надруковано в безцензурному виданні "Новые стихотворения Пушкина и Шевченки" (Лейпціг, 1859) під заголовком "Думка". В Росії надруковано перші вісім рядків у "Кобзарі" (СПБ, 1867) під редакторською назвою "Заповіт", яка відтоді стала традиційною. Повний текст вірша вперше було вміщено у четвертому номері львівського журналу "Мета" 1863 року під назвою "Завіщаніє" з деякими невідповідностями в окремих рядках. Повністю "Заповіт" (за текстом автографа) у Росії вперше надруковано в "Кобзарі" (СПБ, 1907) за редакцією В. Доманицького (1877–1910). Тарас Шевченко проголосив у вірші заклик повалити експлуататорський лад і побудувати нову, вільну сім'ю народів. Художня довершеність твору ставить "Заповіт" у ряд найдосконаліших зразків світової політичної лірики. Тон викладу – мужній, особисті мотиви невіддільні від суспільно-політичних. Революційні ідеали вірша були близькі настроям трудящих, і це зумовило його широку популярність. До нього зверталось кілька поколінь революційних борців.

Розділ 2. Шедевр "родом" з Полтавщини

Варто спинитися на історії написання вірша "Заповіт". У 1845 році Тарас Григорович став співробітником Тимчасової комісії для розгляду давніх актів (Київська археографічна комісія), яка була створена при канцелярії Київського, Волинського і Подільського генерал-губернатора і містилася в приміщенні Київського університету Святого Володимира. Завдання цієї наукової установи – збирання й видання історичних документів, а також докладний опис археологічних пам'яток. На поета були покладені обов'язки описувати і змальовувати унікальні архітектурні споруди, церкви, монастирі, історичні пам'ятки, збирати різні фольклорні та етнографічні матеріали. Осінь і грудень 1845 року Шевченко у складі комісії працював на Миргородщині, а також на Переяславщині, що за тогочасним адміністративним поділом належала до Полтавської губернії (тепер – Київщина). Жовтень і грудень цього року – пора чи не найвищого натхнення і творчого злету поета: було написано п'ятнадцять різних творів за тематикою і жанровою належністю. Серед них поеми "Наймичка", "Кавказ", "І мертвим, і живим...", "Єретик", "Сліпий", містерія "Великий льох", вірші "Холодний Яр", "Маленькій Мар'яні", "Три літа", "Минають дні, минають ночі...", "Стоїть в селі Суботові..." та інші.

У Переяславі лікарем працював А. Й. Козачковський (1813–1889), знайомий Тараса ще з Петербурга.

Тісні дружні взаємини лікаря з Шевченком почалися в серпні 1845 року, коли поет несподівано завітав до нього в Переяслав, а наприкінці жовтня цього ж року Тарас приїхав до Козачковського дуже хворим. Лікар саме здійснював ремонт будинку, тому поселив товариша в сусідньому селі В'юнище у свого близького знайомого Степана Самойлова.

Стан здоров'я Тараса Григоровича дедалі погіршувався, і під кінець грудня йому стало зовсім погано. Він почав марити. Переляканий господар загорнув поета в кожух, вкрив ноги ведмежою шкурою і помчав до Переяслава. Андрію Йосиповичу вдалося подолати кризу. І все ж таки поета і художника, якому було в той час всього 31 рік (!) не полишала думка про смерть. І в ту Різдвяну ніч, із 24 на 25 грудня 1845 року він встав, запалив свічку, взяв перо... На папір лягли слова: "Як умру, то поховайте..."

На 16-му рядку його рука зупинилась – мабуть, нелегко було Тарасу написати "а до того, я не знаю бога". Тому й залишились на місці рядка лише крапки. На щастя, поет одужав і на місці крапок вписав ці слова. Коли вранці до нього зайшов лікар, поет прочитав йому щойно написаний вірш. Цю сцену зобразив на картині український живописець Лев Вітковський (1931 р. н.).

У той час, коли лікували хворе тіло поета, його душа і розум працювали над заповітом народові на прийдешнє. Тяжка хвороба була лише поштовхом до написання, сама ж ідея твору вже давно виношувалася в серці Тараса. У святий день Різдва Христового, Боже знамення і порух душі поета злились воєдино. У тридцять один рік Т. Г. Шевченко створив шедевр світового значення.

1654 року, у Переяславі, Україна втратила свою незалежність, у цьому ж місті "Заповіт", написаний Т. Г. Шевченком, став дороговказом для українського народу, розбудив його до боротьби за волю, омріяну віками.

Розділ 3. "Заповіт" на крилах мелодії

Твори музичні до поезії Шевченка становлять не лише найбільшу, але й найкращу частину нашої світської артистичної музи".

С. Людкевич

165-й рік звучить чудова мелодія разом із пророчими словами Шевченкового "Заповіту". Вона стала народною. Протягом довгого часу і на виданнях нот "Заповіту" зазначалось "Українська народна пісня". Насправді вона має свого конкретного творця. Автором її є полтавець Гордій Павлович Гладкий.

Широкій громадськості про це стало відомо завдяки пошукам полтавських та київських дослідників, серед яких були відомі композитори-полтавці, брати Георгій та Платон Майбороди. Вони виявили низку маловідомих матеріалів про талановитого самородка.

На те, що всесвітньовідому пісню Гладкий створив 1870 року, вказував Д. Драний у своїй, виданій малим тиражем праці "Про походження музики "Заповіту" та Л. Кауфман у книжечці "Пісня знаходить автора".

Показово, що одним з перших, хто написав музику до "Заповіту" був полтавець М. В. Лисенко (1842–1912). Сталося це 1868 року з нагоди відзначення пам'яті Т. Г. Шевченка у Львові. Тоді львівська громадськість замовила студентові Лейпцизької консерваторії М. В. Лисенку написати музику до "Заповіту". Лисенко намагався поєднати дух Шевченкової поезії зі специфікою української пісні. Пісня прозвучала усіма голосами у лютневому Львові.

А наприкінці 1860-х, на початку 1870 року відбулася на перший погляд незначна подія : до вірша "Заповіту" з'являється винятково вдала і нібито давно знайома мелодія. Її автором був – Г. П. Гладкий, музикант-аматор.

Після появи музики до "Заповіту" Г. П. Гладкого та його швидкої фольклоризації частина композиторів пише оригінальну музику до вірша Шевченка, інша опрацьовує мелодію Гладкого для різних вокально-хорових складів або ж вводить до масштабних вокально-симфонічних, хорових, ораторіальних творів, у кіно та оперну музику.

Відомо кілька десятків різноманітних обробок та інтерпретації "Заповіту" Г. Гладкого – П. Демуцького, О. Спендіарова, К. Стеценка, Я. Степового, Л. Ревуцького, С. Людкевича, П. Козицького, М. Вериківського, Р. Глієра,

О. Александрова, Є. Юцевича, Б. Лятошинського, К. Данькевича, А. Штогаренка, В. Губаренка, А. Кос-Анатольського та інших. Але особливої популярності у музичному світі здобув твір завдяки гармонізації К. Стеценка, хоровий варіант Гладкого–Стеценка виявився неперевершеним.

Пісня крилатим птахом полинула у великий світ, переходить від покоління до покоління, як дорогоцінний скарб, як велике духовне надбання українського народу.

Сила "Заповіту" – незмірна. Він співається, як пісня-гімн, як спомин, як заклик до боротьби. Мелодія хору розпросторена, нагадує речитатив народного співця-бандуриста.

Розділ 4. "Я із полтавського краю..."

Про життєвий шлях Г. П. Гладкого, цієї неординарної людини, якою пишається Полтавщина, ми знаємо не так багато. Але відродно те, що ім'я її ввійшло у всеукраїнські та регіональні енциклопедичні видання, довідники, шеститомну "Історію української музики". Ось що свідчать довідкові видання:

"Гладкий Гордій Павлович (1849, Полтавщина – 1894, Полтава) – укр. композитор, хоровий диригент і педагог. Музичну освіту здобув на полтавських регентських курсах під керівництвом П. А. Щуровського. 1870–1894 рр. – учитель співу і керівник хору в Полтавській духовній семінарії. Твори: "Заповіт", "Зоре моя вечірняя", "Ой по горі ромен цвіте", "Утоптала стежечку" (всі – на вірші Т. Шевченка) стали народними піснями". Народився Гордій у селянській родині, на одному з хуторів Костянтиноградського повіту (тепер – Карлівський р-н). Прізвище Гладкий зустрічається тут часто.

З дитячих літ хлопчик слухав українські народні пісні, любив сам співати, володів деякими музичними інструментами.

Мабуть, він навчався у Полтаві, у повітовому училищі. Юнакові самому доводилось заробляти на хліб насущний. У 60-х рр. XIX ст. він працював прикажчиком у магазині московської фірми "Чай К. і С. Попових", що знаходився на розі Малопетрівської та Протопопівської вулиць (сучасних Леніна–Котляревського). Тут же при магазині мав кімнатку, де проживав.

Із вікна його кімнатки вечорами лилися звуки гітари і чудовий спів музиканта. До Гордія тягнулися молоді люди, він проводив час у колі передової молоді міста. Вони зачитувалися творами І. Котляревського, М. Гоголя, Т. Шевченка. У Полтаві завжди широко відзначалися дати, пов'язані з життям і творчістю видатних земляків. У такі дні відбувалися великі концерти: виступали хори, грали оркестри.

Молодий музикант, закоханий у поезію Т. Шевченка, пробує писати музику до улюблених віршів. І хоч він не знав нот, маючи неабиякий музичний слух, часто підбирав мелодії на вірші Кобзаря.

В книжечці Л. Кауфмана "Пісня знаходить автора" на 21-й сторінці читаємо: "Щосуботи в кімнаті Г. П. Гладкого, що на першому поверсі триповерхового будинку, що й нині стоїть на розі вулиць Леніна і Котляревського, збиралася молодь. Це – здебільшого місцеві семінаристи, в яких, як правило, були гарні голоси. І тому кожного разу експромтом виникав чудовий чоловічий хор, що виконував українські пісні з таким захопленням, якому міг позаздрити перший-ліпший професійний хоровий колектив. Хором керував Гордій Гладкий".

Товариш по навчанню І. Ризенко теж згадував: "Гордій Гладкий продовжував писати музику і час від часу демонстрував її в колі молоді. Гордій Павлович запрошував до себе щосуботи "посидіти та поспівати". Та молодь збиралася не лише співати". В один із таких вечорів і прозвучав "Заповіт". Присутні були приємно вражені мелодійністю нової пісні. В кімнаті урочисто лилися слова Великого Українця.

Розділ 5.

"На цій землі зросли мої пісні..."

До Великої Вітчизняної війни, як стверджував полтавський хормейстер і педагог Д. Є. Балацький, у нього було 28 рукописних копій українських народних пісень в хоровій обробці Г. П. Гладкого. У вирі війни вони пропали.

1908 року у нотодрукарні київського купця І. І. Чоколова побачив світ збірник "Буромские зимние досуги", на титульному аркуші якого встановлюється авторство Г. П. Гладкого і зафіксована дата щодо написання музики до українських пісень.

У збірнику вміщені спогади про Гордія Павловича. Крім того, на титульній сторінці вказано, що музику для мішаного хору аранжував О. О. Юрченко, укладач цього збірника. Аранжування пісень, що увійшли до збірника, Юрченко почув від Гладкого у Полтаві 1870 року. Він був управителем маєтку Сперанських-Кантакузіних, організував і керував бурімським сільським хором. Назва збірника походить від назви села Велика Бурімка Золотоніського повіту Полтавської губернії, в якому жили Сперанські-Кантакузіни і де взимку відбувалися концерти хору, який виконував пісні Г. П. Гладкого. До збірника (тираж 100 примірників) увійшли три пісні Гладкого – "Зоре моя вечірняя", "Ой, на горі ромен цвіте", "Утоптала стежечку".

1886 року в Києві були надруковані три музичних твори Г. П. Гладкого на слова великого Кобзаря – "Зоре моя вечірня", "Ой, на горі ромен цвіте", "Утоптала стежечку". Книговидавець, уродженець краю Г. І. Маркевич на титульній сторінці повідомляв любителів музики про те, що пісні співав йому сам Гордій Павлович (автор музики "Як умру, то поховайте...") у Полтаві 1870 року.

Розділ 6. Щедрі плоди молодого таланту

У другій половині 1870 року в музичному житті Полтави відбулася знакова подія. До міста приїхав уродженець Полтавщини, двадцятирічний випускник Московської консерваторії, відомий композитор і піаніст (до речі, автор підручника для диригентів) П. А. Щуровський. Подаємо відомості про нього, з біографічного довідника: **"Щуровський Петро Андрійович (24.02.1850, Полтавщина – 27.09.1908) – український піаніст, диригент і композитор. Закінчив Московську консерваторію (клас теорії – П. І. Чайковського), після закінчення якої працював у м. Полтаві викладачем музики інституту шляхетних дівчат. Вдосконалював майстерність у Парижі і Лейпцігу. У 1878–1882 рр. – капельмейстер Московської опери, автор опер "Коваль Вакула", "Богдан Хмельницький", оркестрових п'єс, романсів".**

В регіональних виданнях теж відзначена ця подія: "Знаменита Полтава була й музикантами, композиторами. Велику роботу по залученню широких мас до культури музичного мистецтва проводив відомий композитор, автор опери "Богдан Хмельницький" П. А. Щуровський. З початку 70-х рр. XIX ст. він керував у Полтаві так званими синодальними регентськими курсами. Його учнями були багато полтавських музикантів, зокрема вчитель хорового співу Гордій Павлович Гладкий – автор одного з варіантів музики до безсмертного Шевченківського "Заповіту".

На курсах готували регентів церковних хорів. Гордій Павлович, прагнучи оволодіти теорією музики, став учнем Щуровського. Зі спогадів І. Ризенка: "Коли Щуровський дав самостійно виконати "завдання" з гармонії, то Гордій Гладкий подав йому свого "Заповіта", як самостійну роботу. Викладач помітив щедрю душу молодого таланту. Зробивши кілька незначних поправок, Петро Андрійович включив цей твір як вправу із гармонії для своїх учнів...".

З часом мелодія "Заповіту" набуває все більшої популярності. Цьому сприяли і семінаристи, які "завозили" з собою музику до інших міст, в т. ч. і до Києва.

Дослідники В. Драний і Л. Кауфман вказують і час створення і авторство музики "Заповіту". Вони встановили, що народилася вона не пізніше 1870 року і її творцем є саме Гордій Гладкий.

Леонід Кауфман "викопає" кілька примірників раніше невідомого видання "Заповіту" для хору. На нотах написано: "Слова Т. Шевченко, муз. Г-го". Безсумнівно, що цей варіант музики належить полтавцю. Ця авторська партитура була надрукована 1909 року полтавським книговидавцем Г. І. Маркевичем (1849–1923), однолітком Г. Гладкого, з благодійною метою. Збиралися кошти у фонд

спорудження пам'ятника Т. Г. Шевченку в Києві. Цьому непересічному діячеві присвятив свій вірш П. П. Ротач, процитуємо декілька рядків з нього:

Про нього йшла колись луна:
Поет, друкар непересічний.
І все ж... історія одвічна:
Його Полтава ледве зна.
...Його, Маркевича, книгарню
Вкраїна знала в ті часи.

Нашим краянам маловідоме прізвище П. О. Шереметінського, хоровий колектив якого 1906 року записав у Полтаві на грамплатівку (вперше!) "Заповіт" Г. П. Гладкого, а також з десяток чудових українських пісень. Окремі записи з цієї серії зберігаються в музеї М. В. Лисенка у Києві та у музеї "Музична Полтавщина" при Полтавському музичному училищі ім. М. В. Лисенка.

Розділ 7. У пам'яті людській навечно

Щоб скласти хоч пізні вінці!

Л. Українка

Після закінчення регентських курсів у 1870 році Г. П. Гладкий був призначений у Полтавську духовну семінарію на посаду регента семінарського хору і вчителя хорового співу. За час педагогічної діяльності Г. П. Гладкий виховав плеяду талановитих співаків (хористів і солістів). Серед них варто відзначити чудового співака В. В. Курдиновського (1868–1937), який пізніше став одним із солістів московської опери Зиміна, був учасником численних концертів М. В. Лисенка.

Небагатьом відома плідна діяльність нашого земляка М. В. Лисенка як організатора та керівника хорових колективів, що виступали перед полтавцями у 90-х роках ХІХ століття. Але саме Лисенкові хотілося показати українцям, як писав полтавський музикознавець В. О. Щепотьєв, "все багатство і всю невимовну красу їхньої рідної пісні та навчити, як треба цю пісню співати".

Є деякі дані (поки що не зовсім підтверджені), що у хорі М. В. Лисенка співав і молодий учитель музики і співів Гордій Гладкий.

Полтавці шанували Гордія Павловича не тільки як співака, композитора, але як і хорового диригента. Він працював багато, напружено і рано пішов із життя, у 45-річному віці.

Пам'ять про нього свято зберігається у Полтаві.

1971 року в нашому місті встановлена меморіальна дошка на фасаді будинку № 20/8, що на розі вулиць Леніна і Котляревського, яка гласить:

"В цьому будинку жив і працював український композитор і хоровий диригент Гордій Павлович Гладкий (1849–1894 рр.) – автор всесвітньовідомої музики до "Заповіту" Тараса Шевченка".

Ім'ям Г. П. Гладкого названо вулицю в Київському районі м. Полтави.

Література

Сакральне послання Кобзаря

Шевченко Т. Заповіт: мовами народів СРСР : вірш Т. Шевченка, мелодія Г. Гладкого. – К. : Музична Україна, 1984. – 122 с.

Ковальчук А. Сакральне послання від Тараса / А. Ковальчук // Українське слово. – 2014. – 15-21 січ. – С. 13.

Черемшинський О. "Заповіт" Тараса Шевченка / О. Черемшинський // Культура і життя. – 2014. – 23 трав. – С. 12.

Неїжмак В. Слово, яке не вмирає. У Полтаві відзначили 165-річчя Шевченкового "Заповіту" / В. Неїжмак // Зоря Полтавщини. – 2011. – 14 січ. – С. 4; Коло. – 2011. – 13 січ. – С. 19.

Мельник В. Музей Шевченкового "Заповіту" / В. Мельник // Пам'ять століть. – 2008. – № 1-2. – С. 214-219.

Святовець В. Переяславські заповіти Т. Шевченка / В. Святовець // Дивослово. – 2007. – № 3. – С. 53-57.

Проненко В. Шедевр світової поезії / В. Петренко // Голос України. – 2006. – 6 січ. – С. 7.

"Заповіт" ("Як умру, то поховайте") – вірш Шевченка, написаний 25.12.1845 р. в Переяславі // Ротач П. П. Полтавська Шевченкіана : спроба обл. (крайової) Шевченківської енциклопедії : у 2-х т. – Полтава, 2005. – Кн. 1: А–К. – С. 271-272; Шевченківський словник : у 2-х т. – К., 1976. – Т. 1. – С. 230-231.

Загайко П. Доле, де ти? / П. Загайко // Загайко П. Полтавські дороги Кобзаря. – Полтава, 1990. – С. 11-21.

Святовець В. Як народився "Заповіт" / В. Святовець // Молода Україна. – 1967. – Ч. 144. – С. 1.

Музична Шевченкіана: "Заповіт"

Пісенна Шевченкіана (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) / упорядник О. М. Івасюк. – Чернівці : Букрек, 2013. – 320 с. : іл.

Заповіт. Муз. Г. Гладкого, обробка К. Стеценка // Пісенна Шевченкіана (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) / упорядник О. М. Івасюк. – Чернівці, 2013. – С. 117-118.

Наливайко І. Музика безсмертного "Заповіту" народилася у Полтаві / Наливайко І. Через літа, через віки... : історико-публіцистичні нариси. – Полтава, 2008. – С. 316-322.

Шевчук О. Сторінки музичної Шевченкіани : "Заповіт" / О. Шевчук // Пам'ять століть. – 2008. – № 1-2. – С. 207-112.

Очаковська Ю. З біографії популярних українських пісень [в т. ч. "Заповіту" Г. П. Гладкого] / Ю. Очаковська // Вивчаємо українську мову та літературу. – 2008. – № 29. – С. 39.

Сакур В. Полтавець – автор музики до "Заповіту" / В. Сакур // Полтавська думка. – 2000. – 19 трав. – С. 7.

Про Г. П. Гладкого

Гордій Гладкий (1849–1894) – укр. композитор, хоровий диригент, педагог // Пісенна Шевченкіана (до 200-річчя від дня народження Т. Г. Шевченка) / упорядник О. М. Івасюк. – Чернівці, 2013. – С. 304.

Лебединский О. В. Полтавская духовная семинария [де у 1870–1874 рр.. учителем хорового співу працював Г. П. Гладкий] / О. В. Лебединский // Лебединский О. В. Полтава вчера и сегодня. – Полтава, 2012. – С. 90-91.

Волосков В. 67. Мемориальная доска Г. П. Гладкому. Ул. И. Котляревского, 20 / 8 / В. Волосков // Волосков В. 200 памятных мест Полтавы. – Полтава, 2012. – С. 107.

Полтава. Вертеп : пісня [в т. ч. Г. П. Гладкий (1849, Полтавська губ. – 1894, Полтава) – написав нову, цілком оригінальну мелодію "Заповіту" на сл.. Т. Г. Шевченка] // Під небом Полтави : полтавський альбом Ю. Ворошилова. – Полтава, 2009. – (вкладка).

Халимон В. Ф. Гладкий Гордій Павлович (1849–1894) В. Ф. Халимон // Халимон В. Ф. Полтавщина очима краєзнавця. – Полтава, 2009. – С. 35.

Тесленко В. Їм аплодувала Полтава... / В. Тесленко. – Полтава, 2008. – С. 33.

Полтавщина : історичний нарис. – Полтава, 2005. – С. 187, 449.

Гладкий Гордій Павлович (бл. 1849, Полтавщина – 1894, Полтава) // Ротач П. П. Полтавська Шевченкіана: спроба обл. (крайової) Шевченківської енциклопедії : у 2-х кн. – Полтава, 2005. – Кн. 1: А–К. – С. 160-161.

Дяченко А. "Полтава моя – це поезія й проза..." : путівник-нарис. – Полтава, 2004. – С. 38-39.

Муха А. І. Гладкий Гордій Павлович (1849, Полтавщина –1894, Полтава / А. І. Муха // Муха А. І. Композитори України та української діаспори : довідник. – К., 2004. – С. 67.

У різний час у Полтаві жили діячі мистецтв [в. т. ч. Гордій Гладкий (1849, Полтавщина – 1894, Полтава)] // Полтава : історичний нарис. – Полтава, 1999. – С. 105-106, 247.

Полтавська область : природа, населення, господарство : географічний та історико-економічний нарис. – Вид. 2-е, доп. і перероб. – Полтава, 1998. – С. 234.

Гладкий Гордій Павлович (бл. 1849–1894) – укр. музикант-аматор і хоровий диригент // Мистецтво України : біогр. довідник. – К., 1997. – С. 152; Шевченківський словник : у 2-х т. – К., 1976. – Т. 1. – С. 156.

Петренко М. Я. Гладкий Гордій Павлович (1849–1894, Полтава) – укр. хоровий диригент, педагог, композитор / М. Я. Петренко // Петренко М. Я.. Видатні люди Полтавщини : короткий біогр. словник. – Гадяч, 1993. – С. 20.

Гладкому Г. П. меморіальна дошка у Полтаві // Полтавщина : енциклопедичний довідник. – К., 1992. – С. 174-175.

Як зароджувалася музична освіта на Полтавщині? [в т. ч. йдеться і про Г. П. Гладкого] // Наш рідний край (з історії освіти на Полтавщині в дореволюційний період). – Полтава, 1991. – Вип. 12. – С. 44.

Історія української музики : в 6-и т. – К., 1989. – Т. 2. Друга полов. XIX ст. – С. 29, 35, 36.

Історія української музики : в 6-и т. – К., 1990. – Т. 3. Кінець XIX – поч. XX ст. – С. 73.

Щербань І. Автор мелодії "Заповіту" / І Щербань // Молода Україна. – 1984. – ч. 331. – С. 21.

Про Г. І. Маркевича, П. А. Щуровського

Булда М. 160 років від дня народження Г. І. Маркевича / М. Булда // Край. – 2009. – № 62. – С. 19.

Ротач П. Будив приспану свідомість [Г. І. Маркевич] / П. Ротач // Ротач П. Від Яготина до Полтави. Тарас Шевченко і Полтавщина. – Полтава, 2002. – Кн. 2. – С. 153-156.

Ротач П. Григорій Маркевич : вірш / П. Ротач // Ротач П. Дух минувшини : збірка поезій. – Полтава, 1999. – С. 32-33.

Щуровський Петро Андрійович (1850–1908) – укр. піаніст, диригент, композитор // Полтавщина : історичний нарис. – Полтава, 2005. – С. 187; Полтава : історичний нарис. – Полтава 1999. – С. 105-106; Мистецтво України : біогр. довідник. – К., 1997. – С. 667.

Для нотаток

Науково-виробниче видання

""Заповіту" безсмертного спів"

До 170-річчя написання твору та
165-річчя від дня народження Г. П. Гладкого,
автора музики до "Заповіту" Т. Г. Шевченка

Бібліографічна пам'ятка

Упорядник *Надія Михайлівна Требіна*

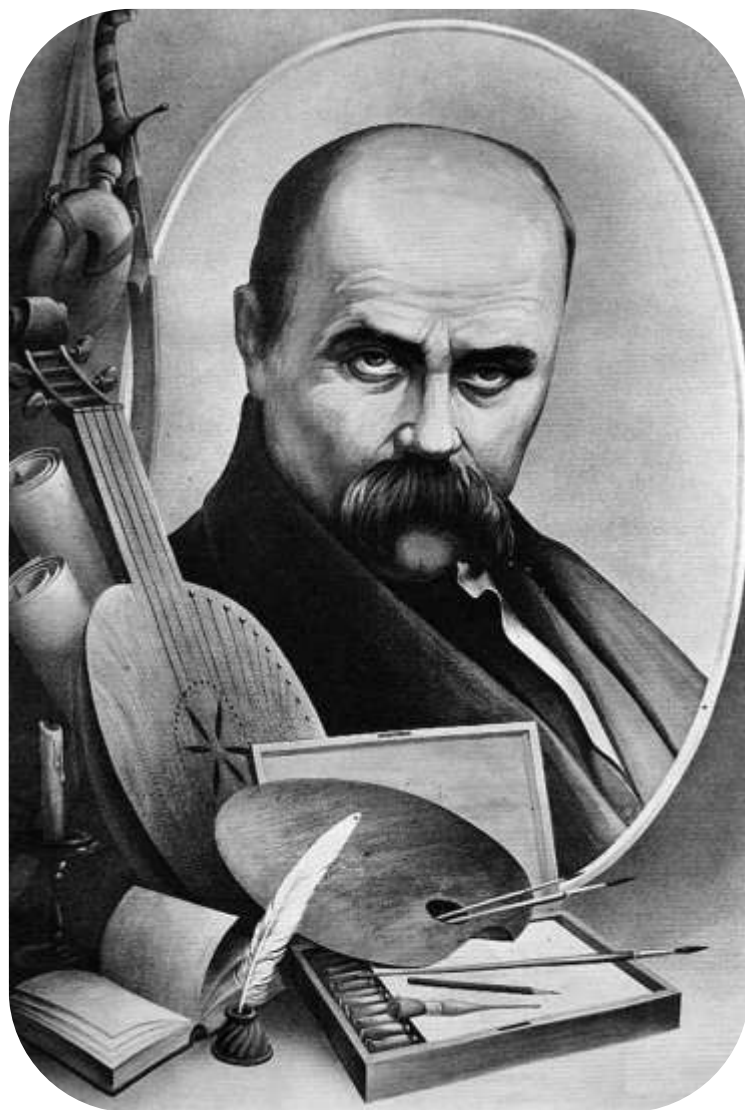
Редактор *С. В. Сичова*

Комп'ютерний набір *Ю. А. Гіріч*

Комп'ютерна верстка *В. Ф. Походун*

Підписано до друку 26.09.2014. 14 стор. Тираж 5 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара
36038, м. Полтава. вул. Енгельса, 25а

"Заповіту" безсмертного спів"

До 170-річчя написання твору та
165-річчя від дня народження Г. П. Гладкого,
автора музики до "Заповіту" Т. Г. Шевченка